

Wiesław Ślósarz

**Edukacja psychologiczna i seksuologiczna menadżerów jako metoda
zapobiegania trudnościom w adaptacji małżeńskiej**

Zakopane, 18 wrzesień 2003r.

Wstęp

Zmiany ustrojowe jakie dokonały się w Polsce po 1989 roku wykreowały nowe grupy społeczne i stworzyły nowe, niespotykane wcześniej na tak dużą skalę psychologiczne problemy adaptacyjne. Do grupy rozwijającej się szczególnie dynamicznie i kreatywnie należą menadżerowie. Charakter wyzwań zawodowych przed jakimi staje właśnie ta grupa, stres i przeciążenie obowiązkami związanymi z pracą, często odpowiedzialność za los zatrudnionych pracowników czyni z menadżerów osoby szczególnie narażone na trudności w prawidłowym funkcjonowaniu na płaszczyźnie psychologicznej i, co z tym związane, w sferze życia seksualnego (Ślósarz 1992). Najczęstsze i najbardziej typowe problemy menadżerów można przypisać do trzech jednostek klinicznych, to jest: managers` neurosis (łac.), alexithymii (ang.) i osłabienia libido. Posiadanie przez menadżerów świadomości zagrożeń przed jakimi stają jako grupa zawodowa, zdawanie sobie sprawy z różnego rodzaju pułapek psychologicznych, w jakie z racji wykonywania swojej pracy najczęściej wpadają oraz znajomość działających mitów i przesądów seksuologicznych przyczyni się niewątpliwie do poprawy ich funkcjonowania we współczesnym społeczeństwie.

Definicje i omówienia zaburzeń adaptacyjnych

Managers` neurosis (łac. nerwica dyrektorska) jest powszechnie znanym zaburzeniem psychicznym typowym dla kadry kierowniczej (Kepiński, 1978). Dotyczy ono zarówno kobiet, jak i mężczyzn. Najczęściej występuje w sytuacji, w której człowiek nie radzi sobie skutecznie z rozwiązywaniem problemów zawodowych. Początkowo typowym objawem staje się stopniowe opętanie nowymi wyzwaniami i otrzymywanymi poleceniami. Praca zawodowa zaczyna spychać na dalszy plan inne działania życiowe i powoli staje się dominującą aktywnością człowieka. Wyłaniające się problemy i trudności najpierw przyczyniają się do wzrostu zapалу i chęci stawienia im czoła, a ambicja nie pozwala na poddanie się. Powolne nawarstwianie się trudności zawodowych sprawia, że zaczyna dominować tendencja do zamykania się w sobie, izolowania od ludzi oraz rodziny. Człowiek staje się nieufny zarówno wobec przełożonych, jak i podwładnych. Polecenia tych pierwszych spostrzega z reguły jako niespójne, nierzetelne i pozbawione merytorycznego uzasadnienia. Natomiast wobec współpracowników menadżer staje się podejrzliwy: widzi często ich wyimaginowane knowania, oszustwa, matactwa i opieszałość w wykonywaniu poleceń i zadań. Człowiek cierpiący na nerwicę dyrektorską jest nie do zniesienia dla osób mu najbliższych. Praca jest jedyną ideą wyznaczającą aktywność życiową. Manifestuje się to wkładaniem w wykonywane zadania wszystkich umiejętności, woli i całkowitego poświęcenia. Na tym etapie

rozwijają się często nerwicowe poczucie winy wynikające z przeświadczenia nie wykonywania swych obowiązków w należyty sposób. Sposobem radzenia sobie z tymi uczuciami jest obciążanie winą zarówno podwładnych jak i przełożonych. Dość często winę za własne niepowodzenia zrzuca się na rząd i parlament danego kraju, korupcję, kryzys, dekonstrukcję, bessę i inne struktury, czy zjawiska społeczne.

Alexithymia (ang.), nazywana też chorobą biznesu, charakteryzuje się przerostem >ja zewnętrznego< i zanikiem >ja wewnętrznego< (Krystal, 1979). Świat zewnętrzny, czyli przedmioty i przedmiotowo traktowani ludzie, jest jedynym światem, który człowiek umie eksplorować i w zakresie którego porusza się dobrze. Przeważa rzeczowe myślenie związane z aktywnością zawodową i społeczną, która całkowicie wypełnia życie psychiczne. Jednocześnie towarzyszy temu atrofia zdolności do autorefleksji, obniża się samoświadomość i samowiedza. Typowymi objawami staje się niezdolność do określenia swych przeżyć i nastrojów oraz opisywania własnych stanów psychicznych, zubaża się wyobraźnia. Z postawami tymi współwystępuje zanik umiejętności relaksowania się, odpoczynku i wypoczyniania. Człowiek taki pracuje siedem dni w tygodniu, bez urlopów, świąt i wakacji. Typowym zjawiskiem w tym wypadku jest przechodzenie od jednego zadania do drugiego, od jednego projektu, czy przetargu do drugiego bez przerw i wytchnienia w aktywności zawodowej. Podobnie jak menagers` neurosis, alexithymia występuje u ludzi nadmiernie zaabsorbowanych aktywnością zawodową. Ma się wrażenie, że człowiek cały czas przebywa w pracy. Nawet w sytuacjach, kiedy fizycznie opuszcza miejsce pracy, osoba cierpiąca na chorobę biznesu zabiera ze sobą dokumenty, dyskietki, laptopy, palmtopy, komórki i inne przedmioty związane z aktywnością zawodową po to, żeby kontynuować pracę w zaciszu domowym. Szczególnie wyraźnie problem ten występuje u tych osób, które biuro, czy miejsce pracy mają u siebie w domu i pracują na przykład z wykorzystaniem internetu.

Oslabienie libido jest kolejnym zaburzeniem wyjątkowo często diagnozowanym wśród menadżerów obu płci w klinice seksuologii i psychologii. Najbardziej typowymi objawami jest zmniejszenie poziomu potrzeb seksualnych, częstotliwości współżycia seksualnego oraz podniesienie progu wrażliwości na bodźce seksualne (Lew-Starowicz, 1985). Oslabienie libido może być objawem towarzyszącym różnorodnym zespołom nerwicowym, chorobom psychicznym oraz somatycznym. Może być także objawem reakcji nerwicowej sytuacyjnej to znaczy jakaś konkretna sytuacja o charakterze erotycznym, na przykład perspektywa kontaktu seksualnego podwładnego z przełożoną może powodować reakcję unikania. Oslabienie libido może być też dysfunkcją seksualną, w której do wymienionych objawów dołączają się: obniżenie napeędu i nastroju oraz spowolnienie psychoruchowe. Imieliński (1986) uważa, że osłabienie libido jest stosunkowo rzadko spotykane u mężczyzn i zalicza to zaburzenie do oziębłości seksualnej. Zdaniem autora

osłabienie libido najczęściej wyraża postawę unikania oraz jest następstwem nerwicowo uwarunkowanych niepowodzeń w życiu seksualnym.

Osłabienie libido jest zaburzeniem seksualnym, które sprawia wyjątkowo duże trudności diagnostyczne. Szczególnie utrudniona jest diagnostyka różnicowa, ponieważ w większości przypadków zaburzenie to jest objawem chorób somatycznych. Najczęściej wymienia się przewlekłe stany zapalne np. wątroby, czy nerek, zaburzenia hormonalne, andropauzę, chorobę Parkinsona, miotonię, hipoglikemię, choroby prostaty, choroby neurologiczne, nowotworowe, padaczkę, stany poinfekcyjne, po przebyciu zawału serca oraz stany wyczerpania i zmęczenia biologicznego. W wielu przypadkach osłabienie libido jest następstwem przyjmowania leków, w tym leków psychotropowych, hormonalnych, cytotoksycznych, leków stosowanych w chorobie wrzodowej oraz nadciśnieniowej. Osłabienie libido należy też różnicować z innymi dysfunkcjami seksualnymi. Często jest na przykład tak, że zaburzenia wzwodu członka mogą być następstwem osłabienia libido na zasadzie unikania stresorodnego współżycia seksualnego.

Uwagi końcowe

Współczesna psychologia i seksuologia dysponują skutecznymi metodami leczenia zarówno *managers` neurosis*, *alexithymii*, jak i osłabienia libido. Błędem wielu menadżerów jest lekceważenie objawów wskazujących na występowanie i rozwój wyżej wymienionych chorób. Często można spotkać się z przypadkami, w których pacjent zgłasza się do terapeuty po kilku, a czasem nawet kilkunastu latach od momentu wystąpienia pierwszych niepokojących objawów. Leczenie w takich przypadkach jest bardzo złożone i czasochłonne, a jego wynik nie zawsze jest satysfakcjonujący. Warto zatem pamiętać, że kondycja ekonomiczna firmy, czy przedsiębiorstwa zależy od kondycji zarządzającego nią menadżera i to zarówno tej fizycznej, jak i psychicznej.

Bibliografia:

1. Imieliński, K., *Zasys seksuologii i seksiatrii*, PZWL, Warszawa 1986
2. Kępiński, A., *Rytm życia*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 1978
3. Krystal, H., *Alexithymia and psychotherapy*, „American Journal of Psychotherapy” 1978, nr 33,1
4. Lew-Starowicz, Z., *Leczenie czynnościowych zaburzeń seksualnych*, PZWL, Warszawa 1985
4. Ślósarz, W., *Psychological aspects of erectile and ejaculatory dysfunction*, „Journal of Marital Therapy” 1992, nr 7(3)

Psychological and sexological education in the group of managers as a method of preventing difficulties in adapting to marital status

Summary

Changes in Poland since 1989 have created new social groups and new, previously unknown psychological problems in adapting to marriage. One of the groups quickest to have to adapt has been managers. Difficulties connected with the job, its stresses, overwork, workaholism, and concomitant responsibilities have resulted in managers having to face many new psychological and sexological problems. The most common clinical problems often diagnosed in this group are connected with three disfunctions: the managers' neurosis, alexithymia, and a low libidinal level. This paper clearly describes the most typical psychological and sexological problems in this group: managers. They should be informed of problems and difficulties they may face upon attaining this classification. An awareness these problems can let them know of means of adapting our new modern capitalist economy.